

BIELARUS

Byelorussian Newspaper in the Free World
Published monthly by
BYELORUSSIAN-AMERICAN ASSOCIATION, Inc.

Subscription \$ 6.00 yeariy.

„БЕЛАРУС” — Газета Беларусаў у Вольным Свеце.
Выходзіць месячна. Рэлагуе Калегія.
Выдае: Беларуска-Амэрыканскіе Задзіночанні.
Выпіска з перасылаку — 6 дал. на год.
Незамоўленыя рукапісы назад не звязтаюца.
Артыкулы, падпісаныя прозвішчам аўтара, могуць выражаць пагляды,
з якімі Рэдакцыя не згадаеца.

РЭЗАЛЮЦЫЯ**11-АИ СУСТРЭЧЫ БЕЛАРУСАЎ ПАУНОЧНАЕ АМЭРЫКІ**

У век гэтак званага мірнага сусідавання й „дэтанту”, гэта значыць у пару завойтранага наступу на Беларускі народ і на вонкавы съвет савецка-расейскай камуністычнае пратаганды ў ідэялёгі, Беларусы Амэрыкі й Канады, зарганізаваныя ў Беларуска-Амэрыканскіе Задзіночанні і ў Згуртаванне Беларусаў Канады, ставяць перад сабой наступныя галоўныя задачы:

1. Сыстэматычна сачыць ход падзеяў на Беларусі ѹ палітыку савецкае ўлады ў дачынені да Беларусаў.

2. Выкіраваць і весьці змаганьне з культурнымі гонарамі на Беларусі: гвалтам русыфікацыі й рэлігійнага ўціску.

3. Усімі даступнымі каналамі інформаваць Беларускі народ на Бацькаўшчыне пра народагубную палітыку савецкага ўраду, пра факты супраціву гэтай палітыцы, пра дзеяньні беларускіх палітычных эміграцый у Вольным Свеце.

4. Інфармація, асабліва друкам у ангельскай мове, урады ѹ грамадзкасць Задзіночаных Штатаў Амэрыкі Канады, а таксама грамадзкасць усяго Вольнага Свєту пра калянізаторскую палітыку Масквы на Беларусі да пра запраўдны падняволыні стан Беларускага народу ў Савецкім Саюзе.

5. Весьці далейшае змаганьне з дыскрымінацыяй супраць Беларускага народу і за ўлуччыне беларускіх мовы ў радыяперадачах „Голас Амэрыкі”, як карыснага кроку для абодвух Беларускага й Амэрыканскага народу.

6. Дамагацца ад Задзіночаных Штатаў Амэрыкі таго палітычнага эканамічнага напісу на Савецкі Саюз, які будзе гарантаваць, што Беларусы зможуць вольна эміграваць із Савецкага Саюзу.

Беларуска-Амэрыканскіе Задзіночанні

Згуртаваныя Беларусаў Канады

1-га верасеня 1974

Кліўленд, Огайо, ЗША

ДВАЦЦАЦЬ ПЯТЬ ГАДОЎ ПРАЦЫ...

(Заканчэнне з 1-й бачыны)

дывы юбілей, як Згуртаваныне Беларусаў у штаце Іліной, як Беларускі Хаўрус у Францыі, Беларускі Цэнтральны Камітэт у Вікторыі, Аўстралія. Беларускі Задзіночаныне ў Новай Паўдзённай Валі, Аўстралія, ды Арганізацыя Беларуска-Амэрыканскай Моладзі, што ў наступнымі дзесяцігоддзях і свой 25-цігадовы юбілей. У той час, калі шмат якіх адмысловыя арганізацыі зусім памерлі або існуюць адно на паперы, агульнаграмадзкія нашыя арганізацыі выказываюць усьцяж сваю жывучасць і прэрэспектыўнасць.

Наступным важным фактам — царква. Прамоўца асьветчыў, што хоць ён належыць да веравізаніннай рымска-каталіцкага, што ѿ беларускім народзе ў мяшыні, але пракананы, што адным з найвялікіх, калі не найвялікім нааугул дасягненнем на эміграцыі было аднаўленне Беларускай Аўтакефальнай Праваслаўнай Царквы ѹ ейная далейшая разбудова.

Трэцім асаблівым важным фактам — роднае друкаванае слова ѹ перш-наперш пэрыядычны друк. Прамоўца пералічыў галоўныя беларускія пэрыядычныя выданыні на чужыні, падчыркнуўшы вялікое значанье маладзежнага часапісу „Беларуская Моладзь”, а пра газету „Беларус” ён сказаў літаральна: „Я сабе не магу ўяўіць, на колькі мы былі-б у нашай нацыянальной дзеяйнасці бяднейшымі, калі-б ня было „Беларуса” або калі-б ён быў ня гэтым, якім ёсьць сяняня ѹ якім быць павінен”.

І наапошку фактар чацьверты, без якога ня можа функцыянуваць ніводзін з фактараў папярэдніх, гэта — ахварнасць. Ахварнасць і працай, матар’яльна бескарыслівай і самаадданай, і ахварнасць грамадзкім. Бальшыня нашага грамадзтва, асабліва людзі сярэдня заможнасці ѹ бяднейшыя, ляльня пачуваюцца да абавязку грашове ахварнасці. Некаторыя, нажаль, на грамадzkую дзеяйнасць не даюць нічога. Іншыя-ж, асабліва людзі заможныя ѹ багатыя, калі ѹ даюць нешта на грамадzkую дзеяйнасць, дык часта як адчпнага або для людзкога вока. А гэта ўжо не ахварнасць, бо сам сэнс гэтага слова гаворыць пра тое, што трэба даць паводзя свайго матар’яльнага становіща гэтулькі, каб адчуць гэтую ахварнасць у сваім бюджэце ѹ часе,

ахвяраваным для грамадzkих патрабаў.

Падчас банкету госьці цешыліся ўдала зарганізаванай мастацкай праграмай. Танцавальная групы моладзі з Нью Джэрзі, Нью Ёрку і Кліўленду выканалі памастацку колькі беларускіх народных танцаў, што атрымлівалі буру тучных волескіх. Наагул кідаўся ѹ вочы вялікі ўздел у Сустрэчы моладзі, апрача самога Кліўленду, таксама з Нью Джэрзі і Нью Ёрку, што вымоўна съветчыла пра вактыўізованыя Арганізацыі Беларуска-Амэрыканскай Моладзі. Жаноцкі квартэт з Нью Ёрку ѹ складзе спадарыны Веры Бартул, д-р Алы Орсы-Романо, Г. Тэдэн з Галіны Орсы захапляў аўдыторию мілагучнасцю і красой беларускай песні. Беларускім нацыянальнымі гімнамі запачылася афіцыйная частка вечары.

Пасля афіцыйнае ѡрачыстасці ѹ тэй-же залі адбывалася танцавальнае вечарына, што ѿясёлым і радасным настроем прагнуглася да познай ночы. Нашая „Лявоніха” выконвалася больш чымся 50-ма парамі.

На другі дзень у нядзелю праграма Сустрэчы адбывалася ўжо на селішчы Палацак. Пасля Божае Службы ѹ саборы Жыровіцкага Божае Маці, у Палацку распачаліся працоўныя нарады, спартовыя змаганіні ѹ гульні. Ад Беларускага Інстытуту Навукі й Мастацтва д-р Вітаўт Кіпель прачытаў кароткі рэфэрэт на тему беларуское эміграцыі ѹ ЗША. Дакладчык шырэй затрымаўся на пэрыядзе 18-19-га стагодзьдзяў, калі некаторыя рамеснікі з Беларусі вызначаліся сваімі вырабамі ѹ большых гародох Амэрыкі. Ён адзначыў, што беларускія каталікі, між імі ксёндз Каршак і асабліва ксёндз Францышак Дзяржукынскі з Ворши напачатку мінулага стагодзьдзя запачатковалі каталіцкія школьніцтва ѹ Амэрыцы. Д-р В. Кіпель дакладна прааналізаваў дзеяйнасць і значынне Беларускай Праваслаўнай Царквы ѹ Амэрыцы. Езуітаў ѹ штаце Мэрыленд. Даречы, матар’яльны гэтыя будучы пазыні надрукаваны ѹ „Беларусе”.

Д-р Я. Запруднік, кампточы ѹ дзеяйнасці запачатковалі каталіцкія школьніцтва ѹ Амэрыцы. Ёзуітаў ѹ штаце Мэрыленд. Даречы, матар’яльны гэтыя будучы пазыні надрукаваны ѹ „Беларусе”.

Д-р В. Кіпель дакладна прааналізаваў дзеяйнасць і значынне Беларускай Праваслаўнай Царквы ѹ Амэрыцы. Ёзуітаў ѹ штаце Мэрыленд. Даречы, матар’яльны гэтыя будучы пазыні надрукаваны ѹ „Беларусе”.

Заканчваючы гэты рэпартаж, застаецца пытаньне: як нааугул можна схарктаўзіваць Сустрэчу? На мой пагляд, характеристыка можа быць гэтыкай: мяркуючы паводле колькасці ѹздельнікі, паводле справацаў, асабліва беларускія кружэлкі, і мастицкія вырабы, і асабліва беларускія кнігі. Беспамылкова можна съцвердзіць, што сп. А. Маркевіч, а з ім і Беларускі Мастацтва-Выдавецкі Клуб „Пагоні” ўсцяж пашыраюць сваю дзеяйнасць.

Заканчваючы гэты рэпартаж, застаецца пытаньне: як нааугул можна схарктаўзіваць Сустрэчу? На мой пагляд, характеристыка можа быць гэтыкай: мяркуючы паводле колькасці ѹздельнікі, паводле справацаў, асабліва беларускія кружэлкі, і мастицкія вырабы, і асабліва беларускія кнігі. Беспамылкова можна съцвердзіць, што сп. А. Маркевіч, а з ім і Беларускі Мастацтва-Выдавецкі Клуб „Пагоні” ўсцяж пашыраюць сваю дзеяйнасць.

Дык з падзякаю Кліўленду, асабліва кіраўнікам сп. сп. Я. Раковіч, К. Калошу, С. Карніловічу, Васілевскому, Я. Лукашэвічу, А. Стрэчану і многім іншым, да наступнае Сустрэчы ѹ Нью Брансвіку!

В. Зубкоўскі

— недастатковасць фінансавых сродкаў для падтрымання культуры, наукаў, калегіяў і асьветніцкіх дзеяйнасці;

— патрэба падрыхтоўкі настаўніцкіх кадраў і падручнікаў для сябітнічных школаў;

— назначаныне Амэрыканцаў беларускага паходжання на мясцовыя, штатавыя ѹ дзяржаўныя адміністрацыйныя пасады;

— дамагацца свободы іміграцыі беларусам з Беласточчыны і з БССР.

На працоўных сесіях беларуская тэматыка парушалася таксама ѹ справе ўядзення курсаў беларусаведы ѹ школах, дзе ёсьць 10-15 беларускіх дзеяц, а таксама падтрыманыя культурніцкіе дзеяйнасці беларуска-амэрыканскіх арганізацый.

Стан і дзеяйнасць беларускага групу ѹ штаце Нью Джэрзі быў на сярэднім становішчы з більшымі анкетах, павінна вылучацца як асабнай адзінкай;

— прызнаныне памылкі і несправядлівасці зроблене ѹ дачынені да беларускага групу ѹ мінульым, калі Беларусь разглядалі ѹ адміністрацыйных колах, як частку Расейскага Імпэрыі, а сяняня частка беларускую групу ѹлучающую ѹ рурыку „іншыя” — гэта павінна быць выправленае і „Беларусь” як у Дзяржавічных перапісі, гэта і ў штатах, а сяняня частка беларускіх падбодовах незалежна ад іхнага прызначаныння, як палац піянінераў, радзільны дом на Валадарскай, палітэхнічны інстытут, кінатэатр „Перамога”, гасцініца „Беларусь”, міністэрства сельскай гаспадаркі, архів ѹ ўходзе на стадыён „Дынаамі”, дзяржаўныя банк, Расейскі драматычны тэатр і шмат іншых. Паміж імі асабліва здаўліле палац культуры прафсаюзаў на Цэнтральнай плошчы. Ён, пабудаваны ѹ 1956 г. архітэктарам Ярошам, капіруе... слынны Парфеон у Афінах — храм бағіні Афіны, створаны Іктynам і Калікратам у 5-м стагодзьдзі да нашае эры. І адсюль напрашваеца выснава, што прыгаданыя будынкі, нягледзячы на свае вялікія прэтензіі да клясычнага стылю, не заслугоўваюць асаблівасць аматараў хараства, бо навет найлепшыя імітатар Іктynіа з Калікратам на годны таго, каб пацалаваць іхнія съліды.

Перадусім, агульнавядома, што кожнаму стылю ўласцівы ягоны час. Тому досыць толькі зірніца на запраўдныя помнікі, каб, бяз пісовых дакументаў, пераканана, што Палацкая царква Спаса пабудавана дойлідам іванам у другі палове 12-га стагодзьдзя, Нясьвіскі рэнэсансавы палац створаны Яном Марыяй Бэрнардоні ѹ канцы 16-га, а Віцебскі барокавы ўспенскі сабор, народжаны нахіненнем Італянца Фантані, упрыгожваў горад над Дзвінікай з сярэдзіны 18-га. Аднак вы здзівіцеся, калі пабачыце тэя разрэклімаваны будынкі сучаснага Менску, якіх з'яўляюцца ўсяго толькі эклектычнімі анахронізмамі.

Яшчэ да 2-ое Сусьеветнае вайны і асабліва адрэзу па ёй, гэта значыць ў нашым 20-м стагодзьдзі, у Менску, а па ягоным прыкладзе ў іншых гародох БССР, часткова адрэзіўся клясыцызм, але ў даволі ўсё-ж наўнай інтэрпрэтацыі. Гэтак яшчэ за часы даваенных сталінскіх плянігодаў архітэктар I. Лангбард пабудаваў будынкі Акадэміі навук

і палац Паськевіча з Пятрапалаўскімі саборамі у Гомелі. Гэта праудзіўныя творы мастацтва, але створаны выдатнімі рабескімі архітэктамі з Санкт-Пецярбургу (М. Львоў, М. Кларк) для рэспублікі-ж вялімажаў, дасланных ім на Беларусь дзяля апанаваныя яе, не знайшли далейшага адбітку на нашым грунцы. Наагул не адпавядае падзізе М. Кацара ѹ ягонай манаграфіі „Беларуская архітэктура” (Менск. 1956 г.),

..Пад уплывам вялікай расейскай архітэктуры развівалася беларуская архітэктура. Майстры расейскай архітэктуры былі сталымі настаўнікамі беларускіх архітэктараў”. Клясыцызм, як архітэктурны стыль, прыйшоў да нас раней за Расею і прытым беспасярэдні ўзвышэніем із свае першакрыніцы, з краінай Задзінія Эўропы. Каб перакананацца ѹ тым, прыгадайце будынкі, нягледзячы на свае вялікія прэтензіі да клясычнага стылю, не заслугоўваюць асаблівасць і прытым яе яшчэ больш падкрэсліваюць канцраст паводымі крыламі, аздобленымі з бакавымі крыламі, аздобленымі з дубовыми піліткамі-

ЗМАГАНЬНЕ ЗА ЕУФРАСІННЮ ПОЛАЦКЮ

У дакладзе на ХІІІ пленуме ЦК КПБ, што адбываўся напрыканцы красавіка сёлета, першы сакратар ЦК КПБ Пётр Машэраў войстра звязаніем працтва ў грамадзкіх навукаў, літаратуры, мастацтва і культуры за іхны адвіх ад партыйнай лініі. У галіне грамадзкіх навукаў Машэраў, побач з іншымі звязаніемі, з поўнай катэгорычнасцю цвердзіў, што „... ў работах аб Ефрасінні Полацкай, Сматрыцкім, Зізаніі праявіліся адгалоескі пазаклісавага аб'ектыўізму, ідэялізацыя асобных багасловіяў як выдатных асьветнікаў. За тымі не ракосамі ў тлумачэнні грамадзкіх звязаў у асобных даследчыкаў часам выяўляючы нагляды, якія знаходзяцца ў супярочнай звязаніі з ленінскімі прынцыпамі партыйнай навукі і непарушнымі ідэйнымі прынцыпамі нашага грамадзтва”.

Пытаныкі культурнай ролі Сматрыцкага і Зізаніі пакінем гэтта ў баку. А засярэдзімся вылучна на ролі ўнучкі Полацкага Князя Ўсяслава Чарадзея Ефрасінні Полацкай, якія пытанаі на найбліжчы прынцыповым, вельмі важным і эпахіальным у гісторыі беларускай культуры. Гэта тым больш, што пытаньне гэтае было аб'ектам ажыўленай і супярэчлівой дыскусіі зусім яядавана, яшчэ летась у сувязі з 800-мі ўгодкамі ад съмерці Ефрасінні Полацкай 23 траўня 1173 году. Не зважаючы на нязвязаніе плённную пляннерскую дзеянасць Ефрасінні Полацкай у галіне асьветніцкай, культурнай, грамадзкай і нават палітычнай, леташні ейны 800-я ўгодкі на быўшы БССР адзначаны. Хадзя на быўшы яны ў прамоўчаныя. Трэба думаць, якія выпадкова якраз у месяцы, калі прышпадалі ейныя ўгодкі, 17 траўня летась у газете „Советская Беларусь” звязаўся пагромны артыкул пра Ефрасінні Полацкую пад загалоўкам „Нужны точные оценки”, ведамага хвалысфікатка гісторыі Беларусі Лайрана Абэцэдарскага. У артыкуле гэтым Абэцэдарскім між іншымі пісаў:

Гісторікі і літаратураведы, што без якіх-небудзь агаворак называюць Ефрасінну Полацкую асьветніцай, выдатнай дзеячкай культуры, прыпішаюць гэтае „святой” ніколі не ўласцівую ёй ролю. Яны ўводзяць у зману чытачоў, якія ўспрымаюць гэтыя характеристыкі ў беспасярэднім іхным значэнні, хаяць ў сапраўднасці дзеянасць Ефрасінні Полацкай быўшы варожая праўдзівай навукоўці і праўдзівай асьвеце”.

Якраз толькі аж летась, у юбілейні Ефрасіннівымі месяцамі, уважаючы Абэцэдарскі за адпаведнае затакаваць і маладую беларускую паэту Вольгу Іпатаву за ейную аповесьць пра Ефрасінні Полацкую „Прадыславі”, дарма, што аповаесць гэтая была надрукаваная яшчэ ў 1971 годзе ды была прыхільна ацэненая крытыкай. Затое Абэцэдарскі, якія сяняні ў пытаньнях гісторыі Беларусі адыграе такую самую пагромную ролю, якую ў пытаньнях літаратуры адыграваў у 30-х гадох славуты Лукаш Бэнд, асudзіў аповесьць гэтую за тое, што яна быццам: „Не адказвае ні заданням камуністычнага выхавання моладзі, ні патрабаванням, якія

ставяцца гісторычнаму жанру масацкай літаратуры”.

Але вось, відаць, таксама якія выпадкова, якраз у трапевені летась у часапісе „Маладосьць” звязаўся артыкул ведамага беларускага гісторыка Г. Штыхава „Асьветніца з Полацка”, у якім дзейнасць Ефрасінні Полацкай насытленая цалком аб'ектыўна і ў поўнай згодзе з гісторычнымі крыніцамі. У артыкуле гэтам, між іншым, чытае:

„Перапіска кніг лічылася спраўа высакародна, карыснаю людзям. Яна садзейнічала развіцію пісменнасці, літаратуры і тагачасных ведаў. Разам з іншымі кнігамі ў манастирох перапісваліся летапісы. Пры цэрквях і манаstryхах арганізвалася „вучынне кніжніе”. Гэта справа і прысьвіціла сваё жыццё Полацкай асьветніці Ефрасінні... Ефрасіннія вучыла людзей, клапацілася пра распадносцікі і пісменнасці... Яна, адкуваная жанчыні, асьветніца з Полацка, была „небапарным арлом”, якія сказана ў старажытным творы, гордасцю зямлі”.

Іншы беларускі гісторык Мікола Ермаловіч свой артыкул пра Ефрасінні Полацкую ў жніўскімі нумары „Полымя” летась пачынае гаткімі энтузіастычнымі словамі: „Жыве ў нашым народзе памяць пра Ефрасінні Полацкую. Яе імя сыцерлася ў бурных падзеях гісторыі, і час не заслані ёсць вобраз ад нас. Такое выпадае на долю толькі самых выдатных людзей. І справы, Ефрасінні Полацкая адной з першых адкрывала шэраг славных імёнаў, народжаных зямлі Беларусі. Яна пакінула глыбокі сълед у разыўці культуры сваёй народу”.

Насельніцтвы асноўныя галіны дзеянасці Ефрасінні Полацкай ды съцвердзішы эпахіальнае значэнне гэтае дзеянасці ў гісторыі Беларусі, Мікола Ермаловіч канчае свой артыкул пра гэтакія высновы: „Ефрасінні Полацкая сваёй шматграннай дзеянасцю дала магутны штуршок разыўцію асьветы і культуры на нашай зямлі, і гэтым яна заслужыла вечную пашану ў народзе”.

Варта дадаць, што навет у чацвертым томе „Беларускай Савецкай Энцыклапедыі”, выдадзеным ў 1971 годзе, аб'ектыўна пералічыла ўсе важнейшыя галіны дзеянасці Ефрасінні Полацкай ў ниводных словамі на згадавацца, што дзеянасць гэтая была рэакцыйная. Гэткая-ж пазытыўная ацэнка дадзеная дзеянасці Ефрасінні Полацкай і ў першым томе акадэмічнай „Гісторыі беларускай дакастрычніцкай літаратуры” выданым у 1968 году. Дзяякоўчы ўсім згаданымі навуковымі правамі выглядала, што дзеянасць Ефрасінні Полацкай была канчатковай ацэненай, як высока пазытыўная, праграсіўная ў гэмы часе ў пытаніях гісторыі Беларусі.

Гэтых высноваў і ацэны дзеянасці Ефрасінні Полацкай ня можа падважаць згаданы артыкул Абэцэдарскага, абаснованы на навуковымі доказамі ды гісторычнымі фактамі, а адно партыйнымі доказамі. І таму доказдзіцца дзіўніца ў трыўлюжыца, што першы сакратар ЦК

СУЧАСНЫЕ ЗАПИСЫ

у выдавецтве „Вышэйшая школа” выйшаў летась вялікі зборнік „Песні сямі вёсак” з удакладнільным падзагалоўкам „Традыцыйная народная лірыка Міншчыны”. Зборнік гэты добра дапаўнілі выдадзены таксама летась у выдавецтве Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту першы из запісанаваных сімі тамоў зборніка „Беларускі фальклёр у сучасных записіх”, што абыймае народную творчасць. Вераслайшчыны. Абодвы зборнікі зъмішчаюць тэксты народнае творчысці, дае апісаныя народных аўбрадаў, зі якімі зъмішчаныя абрадавыя народныя песьні, падае ноты молёдзяжу некаторых песьняў. Гэтае важнае і патрабнае выданье, што ў сваіх наступных шасціці тамох мае абніць усе вобласці БССР, выдаецца ў Беларусі ўпяршыню.

Таксама ўпяршыню зразлізванае

І ПУБЛІКАЦЫІ БЕЛАРУСКАГА ФАЛЬКЛЁРУ

зборнік „Беларускі фальклёр у сучасных записіх” мае характар ма-награфічны. Ён зъмішчае на толькі народныя песьні, а ў усе іншыя жанры народнае творчысці, дае апісаныя народных аўбрадаў, зі якімі зъмішчаныя абрадавыя народныя песьні, падае ноты молёдзяжу некаторых песьняў. Гэтае важнае і патрабнае выданье, што ў сваіх наступных шасціці тамох мае абніць усе вобласці БССР, выдаецца ў Беларусі ўпяршыню.

Таксама ўпяршыню зразлізванае выданье зборніка — „Песні сямі вёсак”. У вадрозненіе ад мана-графічнага зборніка „Беларускі фальклёр у сучасных записіх”, зборнік „Песні сямі вёсак” зъмішчае ў сабе вылучна традыцыйныя народныя песьні, запісаныя студэнтамі зімовікімі аздзяленіемі беларускай мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту пад кіраўніцтвам выкладчыка Ніла Гілевіча. Гэтае важнае і патрабнае выданье, што ў сваіх наступных шасціці тамох мае абніць усе вобласці БССР, выдаецца ў Беларусі ўпяршыню.

Зборнік гэты папярэджаны грунтоўным уводным артыкулом ягона-га ўкладальніка й рэдактара Ніла Гілевіча. Ён інфармуе, што з усёй колькасці запісаных пад ягонымі кіраўніцтвам 2.200 песьняў у зборніку змешчана ўсёгэ 937. Ён згадвае, што ў фальклёрным архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае, што ў фальклёрным архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае, што ў фальклёрным архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае, што ў фальклёрном архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае, што ў фальклёрном архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае, што ў фальклёрном архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае, што ў фальклёрном архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае, што ў фальклёрном архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае, што ў фальклёрном архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае, што ў фальклёрном архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае, што ў фальклёрном архіве катэдры беларускага мовы і літаратуры Беларускага Дзяржаўнага Ўніверсітэту знаходзіцца яшчэ калія дзвяццаці тысячай тэкстаў народных песьні, запісаных на працягу 1961-71 гадоў. Дык гэта, як інфармуе ён, адно нязначная частка таго, што сабрана ў паваенным часе фальклёрным экспедыцыямі Інстытуту мастацтваў і падыходзіць тэксты 462 традыцыйных народных песьні ўсіх ведамых на Беларусі асноўных жанрых. Ніл Гілевіч згадвае,

ШТО ЧУВАЦЬ?

Беларуская тэматыка на міжнароднай канфэрэнцыі славістых у канадзкім горадзе Банфе (канфэрэнцыя адбылася 4-7. IX. 74) была прадстаўленая трывма дакладамі: прафэсар Квінсаўская Каледжу (частка Нью-Ёркскага Гарадзкога Універсітэту) Томас Бэрд прачытаў даклад пра сучасны стан Каталіцкага Царквы на Беларусі; выкладчык гісторыі Усходня-Ілінойскага Універсітэту ў ЗША праф. Страфан Гарак прачытаў даклад на тэму паралелізму паміж царскай і савецкай палітыкай русыфікацыі на Украіне і Беларусі; брытанскі даследнік-еканаміст праф. Гласгайскага Універсітэту Алеク Ноў — даклад-прафесійны пра сельскагаспадарскую прадуктыўнасць у Беластокім і Люблінскім ваяводствах сучаснае Польшчу, дзе пераважае прыватная гаспадарка, ды на Беларусі з'еўнай калгасна-саўгасная систэма.

„Гісторию Беларусаў у Канадзе” будзе пісаць др. Янка Садоўскі, прафэсар Квінсаўская Універсітэту ў гор. Кінгстане ў Канадзе. Проф. Садоўскі падпісаў нядайна контракт на напісанне гэтакіх працаў з Аддзелем Канадыскага Грамадзянства пры Міністэрстве Нутраных Справаў Канады. Др. Садоўскі ў праце сае працы над кнігай адведае найважнейшыя асяродкі Беларусаў Канады, каб апытаць беларускіх суродзічаў і чужынцаў ды гэтакім парадкам усебакова апісаць гісторыю паслененія ёй быт Беларусаў і Канадыцаў беларускага падождання, якіх паводля некаторых падлікаў у Канадзе жыве каля ста тысячай. Аўтар будзе кнігі выкарыстае таксама ўсё апублікованыя крэйніцы, правядзіце пошуку матар’ялаў у архівах розных беларускіх арганізацый і цэрквей, а таксама архівах працівніцкіх і фэдэральных урадаў. Др. Садоўскі маркуе, што яму ўдасца напісаць сваю працу на працягу наступных трох гадоў ды што яна выйдзе ў канадзкім урадавым выдавецтве.

Др. Садоўскі — дэягагадовы даследнік беларускага жыцця ў Канадзе. У выніку ягоных досьледаў беларускага фальклёру ў правінцыі Антарый, канадзкі Нацыянальны Музей Чалавека набыў 62 экспанаты беларускіх народных вырабаў і запіс 22 беларускіх народных апавяданняў і песеняў, бальшыня з якіх перакладзена зьбіральнікам у ангельскую мову.

Др. Аўген Вярбіцкі, адзін з вядучых экспартаў у галіне мясное працьволовасці ЗША, быў адным з актыўных удзельнікаў на 20-м Эўрапейскім Кангрэсе спэцыялістічных харчавых прафесійных асацыяціў царквы с. Губэрта, збудаванай напрыйканы 13-га ст.

Мгр. Міхаэль Саўка, кіраўнік рэстаўрацыйнага аддзелу Карапеўскага Музею Мастацтва ў Ёльгі, апубліковаў у „Бюлетэні Карапеўскага Інстытуту Мастацкое Спадчыны” (т. XIII, 1971/72) працу пра ідэнтыфікацыю съценных абраозў царквы с. Губэрта, збудаванай напрыйканы 13-га ст.

Др. Вітаўт Кіпель, супрацоўнік Навукова-даследніцкага Цэнтра ў Нью Ёрку, апубліковаў у часапісе „Экономік Джэзэлоджы” (т. 69-7, 1974) агляд савецкіх працаў у галіне мэталягіі за 1971 год.

Улік бібліографіі працаў беларускіх навукоўцаў на беларускіх тэмы вядзеца ў Беларускім Інстытуце Навукі ў Мастацтве ў Нью Ёрку. Управа БІНім просіць усіх перавыдаць адбіткі гэткіх працаў ці бібліографічныя дадзеныя пра іх на адрысе Інстытуту (3441 Tibbett Ave., Bronx, New York 10463) або др. В. Кіпелю (Sc. and Tech. Res. Center, NYPL, New York, N. Y. 10018).

Др. Расыціслаў Гарошка, старшыня Гал. Упраўы БАЗА, 22 верасьня вітаўтудзельнікаў урачыстага сходу ў Нью Ёрку, прысьвячэнага памяці альтысавецкага пайстальніка ў Грузіі ў 1924 годзе. У сваім выступленні прафэсар аздзначыў традыційно зборынага беларускага народу супраць маскоўска-бальшавіцкіх паняволынікаў, найзырчайшым прыкладам чаго было Слуцкае Паўстанне 1920 году, ды выказаў салідарнасць Беларусаў з патрэбамі не-залежнае дэмакратычнае Грузіі.

Сп. Канстантын Мярляк, старшыня Беларуска-Амэрыканскага Аб’яднання ў Нью Ёрку, у 84-й выбарчай акрузе Квінсу (частка Нью Ёр-

ПАРАХВІЯЛЬНЫ СХОД У АДЭЛЯЙДЗЕ

1-га верасьня сёлета адбыўся Агульны Сход Парагвіі БАПЦ Святых Апосталаў Пятра й Паўла ў Адэліяйдзе (Паўднёны Аўстралія).

Сход пачаўся малітвой а. Георгія Старшыня Парагвіяльной Рады сп. К. Станкевіч у сваёй справаздачы адзначыў вілікую дапамогу парагвіяў, якія працай, гэтак і грашыма, што дало магчымасць выкананію намечаныя плян працы. Асаблівую падзяку выказаў ён а. Георгу за ганаровую ёх ахвярную працу для нашае царквы. Ён ахвяраваў каштоўныя занавес ў аўтары царквы ў пакрывалася на плашчаніцу. Старшыня таксама падзякаў сп. Ул. Кульнічу за значную грашовую дапамогу на будову прыцаркоўнай залі.

Парагвіяне з увагай і цікавасцю слухалі справаздачу старшыні. А было чаго паслушаць. Парагвіальная Рада з дапамогаю парагвіянаў працаўала вельмі інтэнсіўна, таму ё былі вынікі. Мы пабудавалі прыцаркоўную залю. Хоць яна ня зусім яшчэ закончаная, але Агульны Сход адбыўся ўжо ў сваёй хале. Якая гэта прыемнасць, на якую мы чакалі ад колькіх год! Прыемнасць, што Парагвіяльная Рада

паставіла мэмарыяльную дошку ў царкоўнай сцяне ў гонар заснавальніка парагвійскай царквы с. п. п. Мітрафоніга Прататэзія а. Міхaila Шчуркі, і тым самым выканала пастанову агульнага сходу два гады таму.

Новая Парагвіяльная Рада была выбрана амаль у тым-же складзе, што і папярэдні. За старшыню выбраны ўзноў К. Станкевіч, за заступніка старшыні — Ул. Акавіты, за сакратара М. Бурнос, скарбніка А. Сітнік, сяброй Рады — К. Рандзівіч і І. Ральсон, за царкоўнага старшыні — П. Трысмакой і А. Шыркевіч. У Рэзвійную Камісію выбраны сп. сп. Левановіч, Піуневіч і Лемяшэўскі.

Парагвіяльны

ПАПРАЎКА

У артыкуле „Язэл Пушча”, зъмешчаным у папярэднім 209-ым нумары „Беларуса”, дапушчаны наступны недакладнасць ў назовах пастычных кнігай паэты: заміж „Песьні вясны” й „Чырвоны плякат”, павінна быць „Дні вясны” й „Крывавы плякат”.

БЕЛАРУСЫ У СІБІРЫ Й КАЗАХСТАНЕ

Пра беларускіх перасяленцаў у Сібіры й Казахстане, хоць і вельмі рэдка, але ўсё-ж часам згадваецца ў беларускім савецкім друку. Маладыя беларускія паэты Янка Сіпакоў у сваім нарысе „Па зялёному маланку”, надрукаваным у 1970 годзе ў „Полымі”, вельмі каліярытна апісвае беларускую вёску Кукліна ў ейных жыхароў у сібірскай тайзе. Вось колькі найбольш цікавых урку́каў з гэтага нарысу:

... Я быў у Беларусі. У Беларусі, якія ў стацтных лапіцах прыўша сюды, у нечапаную тайгу, прынесла сюды сваю мову, песні, звычкі і абрады, а сама назаўсёды прапахла тайгою кедрачоў, лісьцівіжнікі ды няласкавых сібірскіх маразаў. Тут жыве Беларусь-перасяленца, якія ў стацтных лапіцах прыўша сюды, у нечапаную тайгу, прынесла сюды сваю мову, песні, звычкі і абрады, а сама назаўсёды пропахла тайгою кедрачоў, лісьцівіжнікі ды няласкавых сібірскіх маразаў.

... Яны, якія ў сяле Чымкенецкай вобласці дзесяткі сем'яў зь Беларусі: адны прыехалі даўно, другія нядайна..."

... Яшчэ з раніцы ў сяле Кельцамашат на дзівярох саўгаснага клюбу зявілася аб'язва, якай авбяшчала, што вечарам адбудзеца канфэрэнцыя чытачоў па новаму раману Івана Шамякіна „Атлянты і карыятыды”. Гэта ўжо трэція канфэрэнцыя на творах вядомага пісьменніка.

„Не застаецца паза ўвагай і драматургія Беларусі. Вось і нядайна ў саўгаснам клубе была ажыцьцёўлена пастаноўка п'есы Андрэя Майдзінкі „Зацюкоўка апостала”. За гэту пастаноўку на раённым аглядзе мастацкай самадзейнасці калектыв атрымаў першую прэмію. Ставілі ў клубе п'есы Я. Купалы, К. Губаровіч, І. Козела, яны заўжды карыстаюцца вялікай цікавасцю і ў Беларусі, і ў Казахаў. Сёлета падрадавалі рабочых саўгасу і вучні старэйшых клясы. Пад кіраўніцтвам маладой настадыніцы Валентыны Патапавай школьнікі паставілі п'есу Кандрата Крапіўны „Брама наўміру часці”.

... Нядайна я пабываў у Карнілаўцы, суседнім сяле, дзе раней пра жыў вёсканамбліскі клуб быў ажыцьцёўлена пастаноўка п'есы п'есы Аляксандра Майдзінкі „Зацюкоўка апостала”. Акрамя сяле, якія ў сяле Чымкенецкай вобласці дзесяткі сем'яў зь Беларусі: адны прыехалі даўно, другія нядайна..."

... Яшчэ з раніцы ў сяле Чымкенецкай вобласці дзесяткі сем'яў зь Беларусі: адны прыехалі даўно, другія нядайна..."

... Колькі нашчадкаў Беларусі — і тых, хто некалі прыйшоў сюды ў кайданох, і тых, хто прыехалі ў Сібір па сваіх ахвоце, — сталі ўжо за гэты час сапраўднымі сібірскімі! Яны аруць і сеюць, разьведваюць сібірскія нетры і будуюць электрастанцы, даўно ўвахі ўсіх прапасціх сябірскіх паселішчаў, але сядзітады і яны ўспомінаюць беларускую

... Колькі нашчадкаў Беларусі — і тых, хто некалі прыйшоў сюды ў кайданох, і тых, хто прыехалі ў Сібір па сваіх ахвоце, — сталі ўжо за гэты час сапраўднымі сібірскімі! Яны аруць і сеюць, разьведваюць сібірскія нетры і будуюць электрастанцы, даўно ўвахі ўсіх прапасціх сябірскіх паселішчаў, але сядзітады і яны ўспомінаюць беларускую

... Колькі нашчадкаў Беларусі — і тых, хто некалі прыйшоў сюды ў кайданох, і тых, хто прыехалі ў Сібір па сваіх ахвоце, — сталі ўжо за гэты час сапраўднымі сібірскімі! Яны аруць і сеюць, разьведваюць сібірскія нетры і будуюць электрастанцы, даўно ўвахі ўсіх прапасціх сябірскіх паселішчаў, але сядзітады і яны ўспомінаюць беларускую

... Колькі нашчадкаў Беларусі — і тых, хто некалі прыйшоў сюды ў кайданох, і тых, хто прыехалі ў Сібір па сваіх ахвоце, — сталі ўжо за гэты час сапраўднымі сібірскімі! Яны аруць і сеюць, разьведваюць сібірскія нетры і будуюць электрастанцы, даўно ўвахі ўсіх прапасціх сябірскіх паселішчаў, але сядзітады і яны ўспомінаюць беларускую

... Колькі нашчадкаў Беларусі — і тых, хто некалі прыйшоў сюды ў кайданох, і тых, хто прыехалі ў Сібір па сваіх ахвоце, — сталі ўжо за гэты час сапраўднымі сібірскімі! Яны аруць і сеюць, разьведваюць сібірскія нетры і будуюць электрастанцы, даўно ўвахі ўсіх прапасціх сябірскіх паселішчаў, але сядзітады і яны ўспомінаюць беларускую

ДАЛЕІШЫЯ АХВЯРЫ НА ФОНД БЕЛАРУСКИХ ПАДРУЧНИКАЎ

Засноўнік і кіраўнік Фонду Падручнікаў пры Беларускім Інстытуце Навукі й Мастацтва ў ЗША дэлікуючы сп. инж. Васілю Русаку за пераказаныя на Фонд 50 даляраў. Разам з папярэднімі ахвярамі ды нарэснымі працэнтамі на концы Фонду ў Нью Ёрку цяпер ёсьць 1886.96 дал.

ДА НАШЫХ ПАДПІШЧЫКАЎ

Цана аднаго нумару газеты „Беларус” у вышыні 50¢ і гадавая падпіска на газету ў суме \$6.00 быў устаноўлены яшчэ ў 1963 годзе. Ад гэлага часу кошты выдання газеты, паперы, паштовыя аплаты і іншыя выдаткі падвойлілі. Гэта зразумела большыня наших падпішчыкаў, што самі із свае ініцыятывы началі плаціць падпіску за газету штонаймені ў вышыні \$10.00 на год, як пра гэта кожны можа перакананіцца із зъмяшчаных у канцы 6-ае бачыны кожнага нумару газеты грашовых спраўдзачаў пад загалоўкам „На Выдавецкі Фонд Беларуса”.

Пачынаючы ад Новага 1975 Году, мы аднак змушаныя ўстановіць наступныя новыя цэнты за газету: Цана аднаго нумару — \$1.00, гадавая падпіска — \$10.00 разам з перасылкай.

Апрача гэтага, пачынаючы ад Новага Году, мы змушаныя пастаўляць падпіску за газету штонаймені ў вышыні \$12.00 разам з перасылкай (максімальная падпіска ў сібірскім друкаваным выдатку — \$8.00; шырынёю ў дэльце газетнага шыяла — \$12.00; шырынёю ў дэльце газетнага шыяла — \$12.00).

НА ВЫДАВЕЦКІ ФОНД „БЕЛАРУСА”

За папярэдні пэрыяд (месяц верасень) паступілі ў касу наше газеты падпіска ѹ наступныя ахвяры на Выдавецкі Фонд „Беларуса”:

I. ЗША